

بررسی رابطه بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مهدی میرمعصومی^a، سعید علی پور^b، وحدت آقاجانی^c

^a دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی شمیم دانش نوین، اردبیل، ایران

^b استادیار، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل، اردبیل، ایران

^c استادیار، گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل، اردبیل، ایران

نویسنده مسئول: مهدی میرمعصومی (آدرس الکترونیک: mahdi.mirmasoumi@yahoo.com)

چکیده:

مقدمه: در این پژوهش بررسی رابطه بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی خواهد شد.

هدف: هدف این پژوهش پاسخ به این سؤال است که بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران چه رابطه‌ای وجود دارد.

روش: قلمرو زمانی پژوهش دوره‌ی مالی ۹ ساله از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ می‌باشد و نمونه آماری مشتمل بر ۱۳۴ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران انتخاب شد این پژوهش از نوع پژوهش شبه تجربی و از نوع همبستگی می‌باشد و از لحاظ هدف کاربردی است. در این پژوهش از نرم‌افزارهای Eviews برای تحلیل‌های آماری استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج نشان داد بر پایه نتیجه فرضیه اول پژوهش که نشان می‌دهد بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و طبق فرضیه دوم پژوهش بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابت در بازار محصول شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

نتایج: استنباط پژوهش نشان داد که توانایی مدیران عاملی مؤثر بر ارزشمندی اطلاعات سود شده و قاعدتاً کیفیت محتوایی اطلاعات سود را افزایش می‌دهد از طرفی رقابت در بازار محصول به‌عنوان یک عنصر انگیزشی و رقابتی سبب تشدید این رابطه می‌گردد.

کلمات کلیدی: توانایی مدیران، رقابتی بودن بازار محصول، مربوط بودن ارزش سود حسابداری.

Investigating the Relationship between the Ability of Managers and the Relevance of Accounting Profit Value with Emphasis on the Competitiveness of the Product Market of Companies Listed on the Tehran Stock Exchange

Mahdi Mirmasoumi^a, Saeed Alipour^b, Vahdat Aghajani^c

^a MSc. Student, Department of Accounting, Shamim Danesh Novin Institute of Higher Education, Ardabil, Iran

^b Assistant Prof., Department of Accounting, Islamic Azad University of Ardabil Branch, Ardabil, Iran

^c Assistant Prof., Department of Accounting, Islamic Azad University of Ardabil Branch, Ardabil, Iran

Corresponding Author: Mahdi Mirmasoumi (Email: mahdi.mirmasoumi@yahoo.com)

Abstract:

Introduction: Investigating the Relationship between the Ability of Managers and the Relevance of Accounting Profit Value with Emphasis on the Competitiveness of the Product Market of Companies Listed on the Tehran Stock Exchange.

Research Aim: The purpose of this study is to answer the question of what is the relationship between the ability of managers and the value of accounting profits with emphasis on the competitiveness of the product market of companies listed on the Tehran Stock Exchange.

Research Method: The time frame of the research is the financial period of 9 years from 2011 to 2020 and the statistical sample consisting of 134 member companies of Tehran Stock Exchange was selected. This research is a quasi-experimental and correlational research and is applied in terms of purpose. In this research, Eviews software has been used for statistical analysis.

Finding: The results showed that based on the result of the first hypothesis, which suggests that the ability of managers and value relevance of accounting earnings of listed companies in Tehran Stock Exchange direct and significant relationship exists and the second hypothesis, there is a direct and significant relationship between the ability of managers and the relevance of accounting profit value with emphasis on competition in the product market of companies listed on the Tehran Stock Exchange.

Conclusion: The research inference showed that the ability of CEOs to affect the value of earnings information and usually increases the content quality of earnings information. On the other hand, competition in the product market as a motivational and competitive element intensifies this relationship.

Keywords: Ability of managers, competitiveness of product market, relevance of accounting profit value.

۱. مقدمه

در یک واحد تجاری مدیران زمانی می‌توانند ادعا کنند توانمند هستند که به صورت بهینه و کارا از منابع شرکت در جهت اهداف آن شرکت گام برداشته باشند. مدیران کارا توانایی استفاده بهتر از منابع موجود را در فرآیند تحقق اهداف سازمانی دارند. به عبارت دیگر، مدیر کارا کسی است که بتواند با استفاده از حداقل امکانات، حداکثر بهره را به سازمان برساند. توانایی مدیریت در به کارگیری منابع شرکت جهت کسب سود از اهمیت بسزایی برخوردار است. مطابق ادبیات مدیریت راهبردی، مدیران عامل ترجیحات و تمایلات خود را در شرکت پیاده می‌کنند و به رخدادهایی که همسو با این ترجیحات و تمایلات هستند، توجه بیشتری دارند این نظریه نشان می‌دهد که مدیران عامل با توانایی بالا، توجه زیادی به قسمت‌هایی مانند، حسابداری و حسابرسی داخلی داشته و نظارت دقیقی در انجام این وظایف محوله به‌ویژه تهیه صورت‌های مالی با قابلیت مربوط بودن بالا دارند. این نظارت ممکن است روش‌های خلاف اصول حسابداری به کار گرفته شده توسط دیگر مدیران را نیز کشف کند؛ که نهایتاً این امر موجب بهبود مربوط بودن ارزش سود حسابداری می‌گردد.

۲. بیان مسئله

یکی از سرمایه‌های انسانی که نقش مهمی در تبدیل منابع شرکت به درآمد و خلق ثروت برای سهامداران دارد، مدیران شرکت‌های تجاری هستند توانایی مدیریتی مفهوم بسیار گسترده‌ای دارد که می‌تواند شامل دانش مدیران در هموارسازی سود، مهارت مدیران در تخمین ارقام تعهدی، ادراک مدیران در انتخاب روش‌های حسابداری و آگاهی مدیران در انتخاب پروژه‌ها و خلاقیت مدیران در تخصیص بهینه منابع باشد؛ که یکی از ابعاد مهم و ارزشمند دارایی‌های نامشهود شرکت‌های تجاری محسوب می‌شود (تونگ و همکاران^۱، ۲۰۱۵). مدیران توانمندتر دانش و آگاهی بیشتری در ارتباط با مشتریان و شرایط کلان اقتصادی دارند و قادرند درک بهتری در ارتباط با استانداردهای پیچیده تر حسابداری و نحوی افشا داشته و آن‌ها را به درستی اجرا می‌کنند. مدیران توانمند قادر به انجام قضاوت صحیح هستند؛ همچنین، پیش‌بینی‌های دقیق‌تری نسبت به سایر افراد انجام می‌دهند. آن‌ها دارای توانایی ترکیب بهتر اطلاعات برای انجام پیش‌بینی‌های قابل اعتمادتر هستند که به گزارش‌های باکیفیت‌تر منجر می‌شود. چامنر^۲ در پژوهش خود بیان کردند بنگاه اقتصادی با مدیر توانا، عدم تقارن اطلاعاتی کمتری دارد و سرمایه‌گذاران ارزش چنین شرکتی را به‌خوبی درک می‌کنند. به عبارت دیگر، مدیران توانمندتر قادرند از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، ارزش ذاتی شرکت را بهتر به سرمایه‌گذاران منتقل کنند؛ بنابراین، چنین شرکتی از اهرم مالی خود می‌کاهد و در هنگام تأمین مالی به افزایش سرمایه از طریق منابع داخلی روی خواهد آورد (جبار زاده و رادی، ۱۳۹۸). از جانی دیگر یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعاتی برای ارزیابی عملکرد واحد اقتصادی، سود است که شاخص مناسبی برای تصمیمات سرمایه‌گذاران به حساب می‌آید. به‌رغم کاربردهای وسیعی که برای مفهوم سود ارائه شده، ولی بر سر تعریف جامعی از آن، توافق کامل وجود ندارد. سود حسابداری که با استفاده از سیستم تعهدی تهیه می‌شود، از نظر بسیاری از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، ابزاری برای سنجش عملکرد شرکت محسوب می‌شود. هدف حسابداری تهیه اطلاعات سودمند جهت تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری و اعتبار دهی عنوان شده است. اطلاعات سودمند اطلاعاتی هستند که واجد ویژگی‌های کیفی باشند. این ویژگی‌ها مربوط بودن و قابلیت اتکا هستند. اطلاعاتی مربوط هستند که بتوان آن‌ها را در مدل‌های پیش‌بینی مورد استفاده قرار داد. این پیش‌بینی‌ها مربوط به متغیرهای موردهای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان مثل وجوه نقد دریافتی به قیمت آتی سهام و سایر متغیرها هستند بنابراین زمانی که ارقام حسابداری مربوط هستند که این ارقام دارای یک ارتباط قابل پیش‌بینی با ارزش بازار سهام شرکت باشند. به طوری که اطلاعات مربوط را در ارزشیابی سهام شرکت به سرمایه‌گذار ارائه نماید (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۱). مطابق ادبیات مدیریت راهبردی، مدیران عامل ترجیحات و تمایلات خود را در شرکت پیاده می‌کنند و به رخدادهایی که همسو با این ترجیحات و تمایلات هستند، توجه بیشتری دارند این نظریه نشان می‌دهد که مدیران عامل با توانایی بالا، توجه زیادی به قسمت‌هایی مانند، حسابداری و حسابرسی داخلی داشته و نظارت دقیقی در انجام این وظایف محوله به‌ویژه تهیه صورت‌های مالی با قابلیت مربوط بودن بالا دارند. این نظارت ممکن است روش‌های خلاف اصول حسابداری به کار گرفته شده توسط دیگر مدیران را نیز کشف کند؛ که نهایتاً این امر موجب بهبود مربوط بودن ارزش سود حسابداری می‌گردد (چننگ و همکاران^۳، ۲۰۱۷). از طرفی، رشد چشم‌گیر اقتصاد در کل جهان در نیم‌قرن اخیر همچنین به وجود آمدن شرکت‌های عظیم و چندملیتی و نیز توسعه شرکت‌های صنعتی در اقتصاد هر کشور باعث به وجود آمدن رقابت در بازار، برای هر صنعت و تجارتی به دنبال داشته است. در واقع محیطی که شرکت‌ها امروزه در آن فعالیت می‌کنند، محیطی در حال رشد و بسیار رقابتی است و شرکت‌ها برای ادامه‌ی حیات، مجبور به رقابت با عوامل متعدد در سطح ملی و بین‌المللی و بسط فعالیت‌های خود و به‌کارگیری تمامی توان شرکت برای مقابله با رقابت در بازار به‌خصوص بازار محصولات می‌باشد (پیرس^۴، ۲۰۱۰). در بازاری با رقابت شدید، قابلیت مربوط بودن اطلاعات یک شرکت رفتار متقابل رقبا را به همراه خواهد داشت. در این مورد شرکت‌ها تمایل به در پیش گرفتن سیاست افشای‌های فعال مبتنی بر ارزشمند بودن اطلاعات دارند تا برای سرمایه‌گذاران بالقوه و عموم مردم جلب‌توجه کنند؛ بنابراین، در یک محیط بازار رقابتی، شرکت‌ها ترجیح می‌دهند سیاست‌های افشای مبتنی بر مربوط بودن اطلاعات را پیش بگیرند. حال مسئله که در این پژوهش مطرح است، این است که بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران چه رابطه‌ای وجود دارد؟

¹ Tong, sh

² Chemmanur

³ Cheung, K

⁴ Peress, J

۳. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مربوط بودن ارزش اطلاعات سود حسابداری، همواره به عنوان یکی از مؤثرترین متغیرها در تعیین استراتژی سرمایه گذاری در بازارهای مالی مطرح بوده و از اهمیت بسزایی برخوردار است از آنجاکه ویژگی هایی از جمله مربوط بودن اطلاعات در تصمیم گیری، اطمینان پذیری اطلاعات، دامنه توزیع اطلاعات، کاربرد اطلاعات و ... بر ارزش اطلاعات مؤثر است و در تصمیم گیری های اقتصادی استفاده کنندگان اطلاعات، صاحبان سهام، اعتباردهندگان و سایر استفاده کنندگان از اطلاعات تأثیر بسزایی دارد لذا شناخت عوامل مؤثر بر این متغیر نظیر توانایی مدیران و رقابتی بودن بازار محصول دارای اهمیت بوده و خالی از بار علمی نمی باشد. از طرفی عوامل بااهمیتی که می تواند حیات بلند و رو به رشد شرکت و واحدهای تجاری را تضمین کند، وجود نظام مدیریتی مقتدر، کارآمد و توانا است. به عبارت دیگر، در صورت اقتدار و توانمندی رکن مدیریتی شرکتها است که می توان حسن عملکرد شرکت را در شرایط فعلی انتظار داشت. مدیران توانمند، قضاوتها و تخمین های دقیقی را برای شرایط مختلف لحاظ می کنند و آگاهی بیشتری درباره شرکت و صنعت دارند. از این رو همواره بحث و بررسی در مورد مدیران به ویژه بحث توانایی مدیران برای سهامداران و هم سرمایه گذار دارای اهمیت می باشد (بزرگ اصل و صالح، ۱۳۹۳). این نکته نیز حائز اهمیت می باشد که در حال حاضر به دلیل رشد سریع محصولات و رقابتی شدن بازار عموماً نیاز به محصولات و خدمات رشد چشم گیری پیدا کرده است. افزایش جمعیت و متنوع شدن نیازها نیز از جمله عواملی است که شرکتها را به دستیابی به محصول و کالای جدید ترغیب می کند. از آنجا که شرکتها به دنبال بقای خود در جامعه رقابتی امروز هستند همواره باید برای تداوم خود در عرصه رقابت در بازار محصول به دنبال کشف روابط بین متغیرهای تأثیرگذار بر رقابت پذیری شرکت باشند (ژانگ^۱، ۲۰۱۶). حال پژوهش حاضر با مدنظر قرار دادن اهمیت های فوق و با توجه به مباحث مطرح شده، برای روشن تر شدن موضوع برای مخاطبان باهدف بررسی رابطه بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته و انتظار می رود با انجام پژوهش حاضر گام جدیدی در راستای شفاف سازی موضوع برداشته شود و نتایج به دست آمده مورد استفاده سرمایه گذاران و سهام داران قرار گیرد. امید است که با انجام این پژوهش و به دست آمده آمدن نتایج، قدمی در راه شفاف سازی هر چه بیشتر موضوع برداشته شود. با اشاره به مبانی نظری پیرامون پژوهش، حال به دنبال مرور بر چند پیشینه پژوهش مشابه داخلی و خارجی صورت گرفته شده در راستای موضع پژوهش به شرح زیر می باشد.

۴. پیشینه پژوهش

مهرانی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان توانایی مدیریت و گزارشگری مالی به موقع پرداختند. بدین منظور از داده های ۱۲۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۰ ساله ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۶ استفاده گردید. اندازه گیری توانایی مدیران با مدل درمجان و همکاران (۲۰۱۳) و روش تحلیل پوشش داده ها (DEA) صورت پذیرفته است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه نشان داد که مدیران توانمند، اثر انفعالی بر تأخیر اعلان سود و گزارش حسابرسی داشته و در نتیجه افشای اطلاعات مالی به موقع تری را موجب می شوند. در مجموع نتایج نشان می دهد، افزایش توانمندی مدیران تأثیر مثبتی بر به هنگام بودن گزارشگری مالی دارد و با انتشار به موقع اخبار اطلاعات مالی، منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و سرمایه گذاران می شوند. خزایی و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان تأثیر توانایی مدیریت بر میزان قابلیت مقایسه صورت های مالی در ۱۲۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۶ انجام دادند. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه پژوهش از الگوی رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. همچنین، به عنوان آزمون های تکمیلی، از دو معیار جایگزین برای سنجش قابلیت مقایسه استفاده شده و الگوی اصلی مجدداً برآورد گردیده است. نتایج آزمون های تکمیلی، یافته های پژوهش را تأیید می کنند. نتایج نشان می دهد که توانایی مدیریت، تأثیر مثبت و معناداری بر قابلیت مقایسه صورت های مالی دارد. با توجه به یافته های پژوهش می توان دریافت که شرکتها می توانند با به کارگیری مدیران توانمند، قابلیت مقایسه صورت های مالی را تقویت کنند. قائمی و صابر (۱۳۹۸) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر غیرخطی رقابت در بازار محصول و سودآوری بر نسبت بدهی ها، با در نظر گرفتن مجموع فضای کسب و کار ایران در اندازه گیری رقابت پرداختند. هدف این مقاله بررسی رابطه غیرخطی بین رقابت در بازار محصول و نسبت بدهی ها و همچنین بین سودآوری و نسبت بدهی ها است. رقابت در بازار محصول، بر مبنای دو معیار شامل سهم بازار و اندازه بازار اندازه گیری شده است. سهم بازار نشان دهنده رقابت از سوی رقبای بالفعل و اندازه بازار نشان دهنده رقابت از سوی رقبای بالقوه است. برای اندازه گیری این دو معیار از رقابت در بازار محصول، مجموع فضای کسب و کار و همگن بودن تولید استفاده شده است. برای عملیاتی کردن متغیر سودآوری، سود قبل از بهره و مالیات مورد استفاده قرار گرفته است. برای آزمون فرضیه ها از اطلاعات ۹۱ شرکت بورس اوراق بهادار تهران در طول ۸ سال (۱۳۸۷ تا ۱۳۹۴) استفاده شده است. نتایج به دست آمده با استفاده از مدل های رگرسیونی غیرخطی نشان دهنده وجود رابطه غیرخطی درجه سه به صورت مکعبی شکل بین معیارهای رقابت در بازار محصول (شامل سهم بازار و اندازه بازار) و نسبت بدهی ها و نیز رابطه غیرخطی درجه دو به صورت U شکل بین سودآوری و نسبت بدهی ها است. فرانسیس و همکاران^۲ (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی رابطه بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری پرداختند. جامعه آماری این پژوهش شرکت های آمریکایی برای بازه زمانی بین سال های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۰ برای تعداد مشاهدات بالغ بر ۱۴۳۰۲ سال شرکت و با استفاده از داده های پانلی و مدل رگرسیون چند متغیره می باشد که نتایج نشان داد مدیران توانمند باعث افزایش مربوط بودن ارزش سود حسابداری شده و از طرفی رقابت بازار محصول به عنوان یک محرک مؤثر بر این رابطه موجب افزایش شدت رابطه فوق می گردد. امجد و همکاران^۳ (۲۰۲۰) در پژوهشی تحت عنوان بررسی تأثیر رقابت در بازار محصول بر سیاست تقسیم سود با تأکید بر هزینه نمایندگی در شرکت های چینی پرداختند. برای این منظور آنان با بررسی نمونه شامل ۱۶۷۳۰ سال شرکت در بازه زمانی بین سال های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۶ به این نتیجه رسیدند که بین رقابت در بازار محصول و سود سهام پرداختی یک رابطه معکوس وجود دارد.

¹ Zhang, D

² Francis, B

³ Amjad, I

۵. فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه وجود دارد.
- ۲- بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه وجود دارد.

۶. روش پژوهش

این پژوهش، از بُعد رویکرد انجام پژوهش از نوع خردگرایانه، از بُعد هدف از نوع پژوهش‌های کاربردی، از بُعد ماهیت پژوهش از نوع پژوهش‌های مروری، از نوع ماهیت داده‌ها از نوع پژوهش‌های کمی، از لحاظ روش شناخت پژوهش از نوع پژوهش‌های توصیفی همبستگی، از بُعد نوع استدلال از نوع قیاسی و استقرایی، از بُعد زمان جزء پژوهش‌های گذشته‌نگر، از بُعد طول مدت‌زمان انجام پژوهش از نوع پژوهش‌های مقطعی و از لحاظ روش جمع‌آوری اطلاعات از نوع پژوهش‌های کتابخانه‌ای و میدانی (اسناد کاوی) و همچنین از بُعد روش تحلیل داده‌ها از نوع پژوهش‌های تحلیل محتوا مبتنی بر روش‌های آماری می‌باشد.

۷. جامعه آماری پژوهش

جامعه‌ی آماری این پژوهش، شامل تمام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ به مدت ۹ سال است. در این پژوهش، برای تعیین نمونه‌ی آماری از روش غربال‌گری استفاده شد؛ بدین‌صورت که در هر مرحله، از بین کلیه‌ی شرکت‌های موجود، شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر نبوده‌اند، حذف شده و شرکت‌های باقیمانده برای انجام آزمون انتخاب شدند:

- ۱- از ابتدای سال ۱۳۹۰ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته‌شده باشند.
 - ۲- پایان سال مالی شرکت‌ها ۲۹ اسفندماه باشد.
 - ۳- شرکت‌ها در دوره موردنظر، سال مالی خود را تغییر نداده باشند.
 - ۴- صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ به‌گونه‌ای کامل در سایت بورس اوراق بهادار موجود باشد.
 - ۵- شرکت‌ها جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری، لیزینگ و واسطه‌گری مالی نظیر بانک‌ها نباشد.
- تعداد کل شرکت تشکیل‌دهنده نمونه آماری پژوهش ۱۳۴ می‌باشد و مجموع مشاهدات ۱۲۰۶ سال شرکت می‌باشد.

در این پژوهش برای مطالعه مبانی نظری و بررسی پیشینه پژوهش، از روش کتابخانه‌ای با بهره‌گیری از کتب و مقالات تخصصی فارسی و لاتین و پایان‌نامه‌ها استفاده گردیده است؛ و برای جمع‌آوری داده‌های اطلاعات مربوط به متغیرهای این پژوهش که شامل بسیاری از اقلام حسابداری مندرج در صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد، به روش میدانی داده‌های موردنیاز از صورت‌های مالی موجود در سایت‌های مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار و نرم‌افزار ره‌آورد نوین استخراج خواهد شد. در این پژوهش ابتدا با استفاده از نرم‌افزار صفحه گستر اکسل Excel اقدام به طبقه‌بندی و مرتبط سازی داده‌های جمع‌آوری شده کرده و سپس از طریق نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews پردازش و برآوردی لازم جهت بررسی مدل‌های پژوهش انجام می‌پذیرد. بدین گونه که در قسمت آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار، چولگی و کشیدگی انجام خواهد شد و همچنین، برای آزمون فرضیه‌ها از الگوی رگرسیون چند متغیره استفاده خواهد شد. ابتدا با استفاده از آزمون F لیمر مشخص گردید که داده‌های جمع‌آوری شده از نوع داده‌های پنل یا پولینگ هستند و با توجه به پنل بودن داده‌ها از آزمون هاسمن به منظور انتخاب بین اثرات ثابت و اثرات تصادفی استفاده خواهد شد و در نهایت بعد از انجام آزمون کلاسیک اقدام به برآورد مدل در جهت پذیرش و یا رد فرضیه تحلیل خواهد شد.

۸. متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

مطابق پژوهش فرانسیس و همکاران (۲۰۲۰) متغیر وابسته در این پژوهش مربوط بودن ارزش سود حسابداری می‌باشد که همسو با پژوهش‌های؛ بهار مقدم و موسوی (۱۳۹۴) و مشایخ و نصیری (۱۳۹۵) از مربوط بودن ارزش دفتری هر سهم گزارش شده از مدل ارائه شده توسط اولسن (۲۰۰۱) موسوم به مدل قیمت استفاده شده است. این مدل که ارزش بازاری یک شرکت را به‌عنوان یک تابع خطی از عایدات، ارزش‌های دفتری و دیگر اطلاعات مرتبط با ارزش بیان می‌کنند به شرح زیر می‌باشد:

(۱)

$$P_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVS_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

P_{it} : ارزش بازار هر سهم در پایان سال مالی برای شرکت

EPS_{it} : سود هر سهم در پایان سال مالی برای شرکت

BVS_{it} : ارزش دفتری هر سهم پایان سال مالی برای شرکت

β_0 : ضریب ثابت، $\beta_{1,2}$: ضرایب متغیرها و ε_{it} : مانده‌های رگرسیونی (خطای مدل).

متغیر مستقل

پژوهش حاضر دارای یک متغیر مستقل یعنی توانایی مدیران است. همان گونه که پیش تر بیان شد، مدیریت باید توانایی استفاده بهینه از منابع شرکت را داشته و از این منابع در جهت افزایش بازده استفاده نماید. لذا، این اندازه از طریق محاسبه کارایی منابع شرکت حاصل می شود. برای اندازه گیری توانایی مدیریت، از الگوی دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲) استفاده می شود. در مدل مذکور، با استفاده از کارایی شرکت، به عنوان متغیر وابسته و کنترل ویژگی های ذاتی شرکت، توانایی مدیریت محاسبه خواهد شد. دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲)، برای اندازه گیری کارایی شرکت، از الگوی تحلیل پوششی داده ها استفاده کردند که بر اساس آن، درآمد حاصل از فروش به عنوان خروجی و متغیرهای بهای تمام شده کالای فروش رفته، هزینه های عمومی، اداری و فروش، خالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات، هزینه اجاره عملیاتی، هزینه های عملیاتی، سرقتی و دارایی های نامشهود، به عنوان ورودی در نظر گرفته شده اند که به مقدار زیادی، حق انتخاب مدیریت در دستیابی به درآمد مورد نظر را پوشش می دهند. شایان ذکر است که از این مدل در پژوهش های مشابهی همچون؛ مهرانی و همکاران (۱۳۹۹) استفاده شده است؛ که مدل مربوط به شرح زیر مطرح می گردد:

(۲)

$$MAXV = \frac{S}{COGS + SG \& A + R \& D + NETPPE + OPLEas + IA + GoodWill}$$

که در آن:

MAXV: توانایی مدیران

S: فروش

COGS: بهای تمام شده کالای فروش رفته

SG & A: هزینه های عمومی، فروش و اداری

NET PPE: خالص دارایی های ثابت

R & D: هزینه های عملیاتی

OPLLeas: اجاره های عملیاتی

IA: دارایی های نامشهود

Good Will: سرقتی می باشد. (شایان ذکر است که تمامی متغیرها از صورت های مالی افشا شده و یادداشت های توضیحی همراه آن استخراج می گردد) هدف از محاسبه کارایی شرکت، اندازه گیری توانایی مدیریت می باشد و از آنجایی که در محاسبات مربوط به کارایی (الگوی (۲))، ویژگی های ذاتی شرکت نیز دخالت دارد، نمی توان توانایی مدیریت را به درستی اندازه گیری نمود. دمرجیان و همکاران^۱ (۲۰۱۲) به منظور کنترل ویژگی های ذاتی شرکت در الگوی ارائه شده، کارایی شرکت را به دو بخش جداگانه، یعنی کارایی بر اساس ویژگی های ذاتی شرکت و توانایی مدیریت تقسیم نموده اند. آنان این کار را با استفاده از کنترل پنج ویژگی خاص شرکت شامل اندازه شرکت، سهم بازار از شرکت، جریان نقدی شرکت، عمر پذیرش شرکت در بورس و صادرات انجام دادند. هر کدام از متغیرهای مذکور که ویژگی های ذاتی شرکت هستند، می توانند به مدیریت کمک نمایند تا تصمیمات بهتری را اتخاذ کرده یا در جهت عکس عمل کرده و توانایی مدیریت را محدود سازند.

متغیرهای کنترلی

متغیرهای کنترلی پژوهش حاضر مطابق پژوهش فرانسیس و همکاران (۲۰۲۰) به شرح زیر ارائه می گردد:

$$LEV_{it} = \frac{D}{A} \quad \text{LEV}_{it}: \text{اهرم مالی (نسبت بدهی ها به دارایی های شرکت)}$$

$$SIZE_{it} = \ln A_{it} \quad \text{SIZE}_{it}: \text{اندازه شرکت (لگاریتم طبیعی دارایی ها)}$$

$$ROA_{it} = \frac{NI}{TA} \quad \text{ROA}_{it}: \text{شاخص سودآوری (نسبت سود خالص بعد از مالیات به مجموع دارایی ها)}$$

$$s \text{ grow}_{it} = \frac{CPS - PPS}{PPS} \quad \text{s grow}_{it}: \text{رشد فروش (رشد فروش که از تفاوت فروش دوره جاری با دوره قبل تقسیم بر فروش دوره قبل به دست آمده می آید)}.$$

۹. تجزیه و تحلیل داده های پژوهش

مدل عملیاتی پژوهش حاضر برگرفته شده از پژوهش فرانسیس و همکاران (۲۰۲۰) به شرح زیر ارائه می گردد:

(۳)

مدل ۱ (فرضیه اول)

$$Relevance_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ ability of managers}_{it} + \beta_2 LEV_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 ROA_{it} + \beta_5 s \text{ grow}_{it} + \varepsilon_{it}$$

¹ Demerjian, P

جدول ۲- نتایج آزمون F لیمر در سطح ۵ درصد

P_value	لیمر محاسباتی F	معادله مربوط به
۰/۰۰۰	۹/۹۴	فرضیه اول
۰/۰۰۰	۹/۸۸	فرضیه دوم

یافته‌های پژوهش

از آنجایی که سطح معناداری برای فرضیه‌های پژوهش که در این جدول با P_value نمایش داده می‌شود از ۰/۰۵ کمتر شده است، در نتیجه فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل آن تایید می‌شود؛ یعنی فرضیه امکان وجود داده‌های تلفیقی به نفع داده‌های تابلویی رد می‌شود.

۱۲. نتایج آزمون هاسمن

بعد از مشخص شدن نوع مدل داده‌ها، باید مشخص شود که از کدام روش اثرات ثابت و یا روش اثرات تصادفی برای تخمین استفاده شود؛ بنابراین برای تشخیص این موضوع از آزمون هاسمن استفاده می‌شود.

جدول ۳- نتایج آزمون هاسمن

P_value	مقدار آماره کای دو	معادله مربوط به
۰/۰۱۵	۱۴/۰۸	فرضیه اول
۰/۰۱۹	۱۶/۷۲	فرضیه دوم

یافته‌های پژوهش

از آنجایی که سطح معناداری در این جدول که با P_value نمایش داده می‌شود در فرضیه‌ها، از ۰/۰۵ کمتر شده است، در نتیجه فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل آن تایید می‌شود. روش مناسب برآورد مدل، اثرات ثابت می‌باشد.

۱۳. بررسی فرضیه پژوهش

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از مدل‌های زیر استفاده می‌شود:

۱،۱۳. بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

$$\text{Relevance}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ability of managers}_{it} + \beta_2 \text{Lev}_{it} + \beta_3 \text{SIZE}_{it} + \beta_4 \text{ROA}_{it} + \beta_5 \text{s grow}_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول ۴- نتایج برازش مدل با استفاده از روش اثرات ثابت

متغیر وابسته: مربوط بودن ارزش سود حسابداری				
سطح معناداری	ضریب تورم واریانس	آماره t	ضریب	متغیرهای مستقل
۰/۰۰۰	۱/۰۰۵	۴/۳۶	۰/۰۵	توانایی مدیران
۰/۰۰۰	۱/۰۰۷	۴/۵۰	۰/۰۹	اهرم مالی
۰/۰۰۰	۱/۰۰۴	۴/۰۷	۰/۱۳	اندازه شرکت
۰/۰۰۰	۱/۱۱	۵/۱۰	۰/۰۸	بازده دارایی‌ها
۰/۴۶۰	۱/۰۵	۱/۱۲	۰/۰۱	رشد فروش
	۰/۴۵			ضریب تعیین مدل
	۰/۴۳			ضریب تعیین تعدیل شده مدل
۱۴۲۱۷/۵	F			آماره بروش پاگان
۰/۰۰۰	سطح معناداری			آماره دوربین واتسون
	۱/۸۲			آماره F جدول
	۴۴/۰۷			سطح معناداری
	۰/۰۰۰			

یافته‌های پژوهش

یکی از مفروضات رگرسیون کلاسیک همسانی واریانس باقیمانده‌ها است. در این مطالعه برای بررسی همسانی واریانس‌ها از آزمون بروش پاگان استفاده شده است. با توجه به سطح اهمیت این آزمون که کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰) فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس رد شده و می‌توان گفت مدل دارای مشکل ناهمسانی واریانس می‌باشد. در این مطالعه جهت رفع مشکل در برآورد مدل از روش برآورد حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده شده است. همچنین در این مطالعه برای آزمون همبسته نبودن باقیمانده‌ها که یکی از مفروضات تجزیه و تحلیل رگرسیون می‌باشد و خود همبستگی نامیده می‌شود از آزمون دوربین واتسون استفاده شده است. با توجه به نتایج اولیه برآورد مدل مقدار آماره دوربین واتسون مابین ۱/۵ و ۲/۵ بوده، می‌توان نتیجه گرفت باقیمانده‌ها مستقل از هم می‌باشند. مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۸۲ می‌گردد. ضریب تعیین مدل (۰/۴۵) معرف قدرت توضیح کنندگی مدل برآورد شده می‌باشد. در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه به جدول (۴)، از آنجایی که احتمال آماره t برای ضریب متغیر توانایی مدیران (۰/۰۰۰) کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه وجود تأثیر معناداری این متغیر بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها در سطح اطمینان ۰/۹۵ رد نمی‌گردد. مثبت بودن ضریب متغیر توانایی مدیران (۰/۰۵)، نشان دهنده میزان تأثیر مثبت این متغیر بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها می‌باشد. در بررسی سطح معنی‌داری متغیرهای کنترلی اهرم مالی، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، رشد فروش به ترتیب برابر با (۰/۰۰۰)، (۰/۰۰۰)، (۰/۰۰۰)، (۰/۲۶۰)، می‌باشد که تأثیر متغیرهای کنترلی به جز متغیر رشد فروش در سطح اطمینان ۰/۹۵ رد نمی‌گردد. مثبت بودن ضریب متغیرهای کنترلی اهرم مالی، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، به ترتیب برابر با (۰/۰۹)، (۰/۱۳)، (۰/۰۸)، نشان دهنده میزان تأثیر مثبت این متغیرها بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها می‌باشد.

۲،۱۳. بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد.

$$\text{Relevance}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ability of managers}_{it} + \beta_2 \text{HHI}_{it} + \beta_3 (\text{ability of managers}_{it} * \text{HHI}_{it}) + \beta_4 \text{Lev}_{it} + \beta_5 \text{SIZE}_{it} + \beta_6 \text{ROA}_{it} + \beta_7 \text{s grow}_{it} + \varepsilon_{it}$$

جدول ۵- نتایج برازش مدل با استفاده از روش اثرات ثابت

متغیر وابسته: مربوط بودن ارزش سود حسابداری				
متغیرهای مستقل	ضریب	آماره t	ضریب تورم واریانس	سطح معناداری
توانایی مدیران	۰/۱۶	۰/۰۳	۳/۷۶	۰/۰۰۰
رقابتی بودن بازار محصول	۰/۱۴	۰/۰۵	۱/۴۷	۰/۰۰۹
(رقابتی بودن بازار محصول * توانایی مدیران)	۰/۱۳	۰/۰۶	۱/۶۹	۰/۰۲۷
اهرم مالی	۰/۱۰	۰/۰۲	۱/۱۴	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	۰/۱۰	۰/۰۳	۱/۰۵	۰/۰۰۱
بازده دارایی‌ها	۰/۰۷	۰/۰۱	۱/۵۳	۰/۰۰۰
رشد فروش	۰/۰۳	۰/۰۱	۱/۰۹	۰/۰۱۰
ضریب تعیین مدل		۰/۴۳		
ضریب تعیین تعدیل شده مدل		۰/۴۰		
آماره بروش پاگان		۱۴۲۲۹/۲		
سطح معناداری		۰/۰۰۰		
آماره دوربین واتسون		۱/۸۲		
آماره F جدول		۳۷/۱۸		
سطح معناداری		۰/۰۰۰		

یافته‌های پژوهش

یکی از مفروضات رگرسیون کلاسیک همسانی واریانس باقیمانده‌ها است. در این مطالعه برای بررسی همسانی واریانس‌ها از آزمون بروش پاگان استفاده شده است. با توجه به سطح اهمیت این آزمون که کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰) فرضیه صفر مبنی بر وجود همسانی واریانس رد شده و می‌توان گفت مدل دارای مشکل ناهمسانی واریانس می‌باشد. در این مطالعه جهت رفع مشکل در برآورد مدل از روش برآورد حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده شده است. همچنین در این مطالعه برای آزمون همبسته نبودن باقیمانده‌ها که یکی از مفروضات تجزیه و تحلیل رگرسیون می‌باشد و خود همبستگی نامیده می‌شود از آزمون دوربین واتسون استفاده شده است. با توجه به نتایج اولیه برآورد مدل مقدار آماره دوربین واتسون مابین ۱/۵ و ۲/۵ بوده، می‌توان نتیجه گرفت باقیمانده‌ها مستقل از هم می‌باشند.

مقدار آماره دوربین واتسون برابر با $1/82$ می‌گردد. ضریب تعیین مدل ($0/43$) معرف قدرت توضیح‌کنندگی مدل برآورد شده می‌باشد. در بررسی معنی‌داری ضرایب با توجه به جدول (۵)، از آنجایی که احتمال آماره t برای ضریب متغیر توانایی مدیران ($0/00$) کوچک‌تر از $0/05$ می‌باشد، در نتیجه وجود تأثیر معناداری این متغیر بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها در سطح اطمینان $0/95$ رد نمی‌گردد. مثبت بودن ضریب متغیر توانایی مدیران ($0/16$)، نشان‌دهنده میزان تأثیر مثبت این متغیر بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها می‌باشد. از آنجایی که احتمال آماره t برای ضریب متغیر رقابت‌پذیری بازار محصول ($0/09$) کوچک‌تر از $0/05$ می‌باشد، در نتیجه وجود تأثیر معناداری این متغیر بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها در سطح اطمینان $0/95$ رد نمی‌گردد. مثبت بودن ضریب متغیر رقابت‌پذیری بازار محصول ($0/14$)، نشان‌دهنده میزان تأثیر مثبت این متغیر بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها می‌باشد. از آنجایی که احتمال آماره t برای ضریب متغیر تعدیلی رقابت‌پذیری بازار محصول با توانایی مدیران ($0/27$) کوچک‌تر از $0/05$ می‌باشد، در نتیجه وجود تأثیر معناداری این متغیر بر رابطه بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها در سطح اطمینان $0/95$ رد نمی‌گردد. مثبت بودن ضریب متغیر تعدیلی رقابت‌پذیری بازار محصول با توانایی مدیران ($0/13$)، نشان‌دهنده میزان تأثیر مثبت این متغیر بر رابطه بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها می‌باشد. در بررسی سطح معنی‌داری متغیرهای کنترلی اهرم مالی، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، رشد فروش به ترتیب برابر با ($0/00$)، ($0/01$)، ($0/00$)، ($0/10$)، می‌باشد که تأثیر متغیرهای کنترلی در سطح اطمینان $0/95$ رد نمی‌گردد. مثبت بودن ضریب متغیرهای کنترلی اهرم مالی، اندازه شرکت، بازده دارایی‌ها، رشد فروش به ترتیب برابر با ($0/10$)، ($0/10$)، ($0/07$)، ($0/03$) نشان‌دهنده میزان تأثیر مثبت این متغیرها بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌ها می‌باشد.

۱۴. نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

توانایی مدیریتی بالاتر می‌تواند منجر به مدیریت کارا تر عملیات روزانه شرکت شود، خصوصاً در دوره‌های بحرانی عملیات که تصمیم‌گیری‌های مدیریتی می‌تواند تأثیر بسزایی بر روی عملکرد شرکت داشته باشد. افزون بر آن، در دوره‌هایی که شرکت با بحران روبه‌روست، مدیران توانا تر تصمیم‌گیری مناسب‌تری در ارتباط با تأمین منابع موردنیاز خواهند داشت؛ بنابراین با توجه به مطالب ذکرشده پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال است که بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران چه رابطه‌ای وجود دارد؟ که برای رسیدن به پاسخ این سؤال فرضیه‌های زیر عنوان می‌گردد: بین مربوط بودن ارزش سود حسابداری و رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد و همچنین بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر رقابتی بودن بازار محصول شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد. مدیران توانمندتر دانش و آگاهی، بیشتری در ارتباط با مشتریان و شرایط کلان اقتصادی دارند و قادرند درک بهتری در ارتباط با استانداردهای پیچیده‌تر داشته و آن‌ها را به‌درستی اجرا کنند. این مدیران، قادر به انجام قضاوت صحیح و همچنین انجام پیش‌بینی‌های دقیق نسبت به سایر افراد بوده و توانایی ترکیب بهتر اطلاعات را جهت انجام پیش‌بینی‌های قابل‌اعتمادتر که منجر به گزارش‌های باکیفیت‌تر می‌شود، دارند. طبق تئوری تصمیم‌گیری فردی، تحت شرایط نامطمئن یک فرد با انتخاب یک گزینه از میان گزینه‌های مختلف بهترین تصمیم را بگیرد. استفاده از این روش این امکان را برای تصمیم‌گیرنده فراهم می‌کند که اطلاعات بیشتری را دریافت نماید تا بر اساس آن بتواند در مورد احتمال رویدادهایی که ممکن است بعد از تصمیم‌گیری رخ دهد، تجدید نماید. تئوری تصمیم‌گیری در حسابداری کاربرد دارد زیرا در حسابداری، صورت‌های مالی اطلاعات زیادی را فراهم می‌کند که برای استفاده‌کنندگان آن‌ها می‌تواند سودمند واقع شود و آن‌ها را در تصمیم‌گیری‌های مفید اقتصادی یاری رساند؛ بنابراین روش سنجش و اندازه‌گیری در حسابداری که دارای بالاترین توان پیش‌بینی رویدادهای اقتصادی باشد به‌عنوان شاخص "مربوط" مدنظر قرار می‌گیرد و همچنین در طبق تئوری پیش‌بینی، مدیریت با استفاده از انواع شیوه‌های پیش‌بینی و روش‌های آماری، رویدادهای آینده را پیش‌بینی می‌کند. هدف این تئوری، شناسایی، تعریف و تدوین الگوهای تصمیم‌گیری و تسهیل نمودن فرآیند تصمیم‌گیری برای حل مسئله است. طرفداران تئوری پیش‌بینی برای تدوین تئوری حسابداری از شاخص "سودمندی در پیش‌بینی" استفاده می‌کنند که بر اساس آن میان روش‌های حسابداری، معیاری که دارای بالاترین قدرت پیش‌بینی باشد به‌عنوان بهترین روش شناخته می‌شود. تأکید بر "مربوط بودن" به‌عنوان شاخص اولیه در گزارشگری مالی، منشأ پیدایش شاخص "سودمندی در پیش‌بینی" شده است. "مربوط بودن" بر توجه به اطلاعات درباره رویدادهای آینده دلالت می‌نماید. از این رو سودمندی اطلاعات در پیش‌بینی رویدادهای آینده از ویژگی‌های عمده داده‌های "مربوط" است. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش فرانسویس و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت دارد. نتایج نشان داد مدیران توانمند باعث افزایش مربوط بودن ارزش سود حسابداری شده و از طرفی رقابت بازار محصول به‌عنوان یک محرک مؤثر بر این رابطه موجب افزایش شدت رابطه فوق می‌گردد همچنین دمرجیان و دیگران (۲۰۰۶) به این نتیجه دست یافتند که کیفیت سود با افزایش توانایی مدیریتی بهبود می‌یابد. حال، چنانچه کیفیت سود به‌عنوان جزئی از کیفیت گزارشگری مالی و مربوط بودن ارزش اطلاعاتی در نظر گرفته شود، در این صورت می‌توان گفت که نتایج پژوهش با نتایج پژوهش فوق هم‌راستا بوده است.

پیشنهادهای کاربردی پژوهش حاضر که متناسب با نتایج پژوهش به‌دست‌آمده، به شرح زیر می‌توان برشمرد:

۱- بر پایه نتیجه فرضیه اول پژوهش که نشان می‌دهد بین توانایی مدیران و مربوط بودن ارزش سود حسابداری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد، می‌توان به سهام‌داران و اعتباردهندگان پیشنهاد کرد که میزان توانمندی مدیران شرکت‌ها را در تجزیه و تحلیل‌ها و در تصمیم‌گیری‌های خود موردنظر قرار دهند. به‌ویژه اعتباردهندگان در هنگام وام‌دهی به شرکت‌ها می‌توانند توانایی مدیران در استفاده از منابع را در کنار تحلیل نسبت‌های مالی، بررسی کنند. همچنین، به مالکان شرکت‌ها نیز پیشنهاد می‌شود که در هنگام تعیین مدیران، پیشینه مدیران از نظر توانایی استفاده از منابع را

در نظر بگیرند. این پیشنهاد می تواند هم بهبود عملکرد شرکت ها به همراه داشته و هم ارزش آفرینی شرکت از جهت افزایش کیفیت اطلاعات به ویژه مربوط بودن اطلاعات سود را به دنبال داشته باشد.

۲- طبق فرضیه دوم پژوهش بین مربوط بودن ارزش سود حسابداری و رقابتی بودن بازار محصول با تأکید بر توانایی مدیران شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. به سازمان حسابداری و جامعه حسابداران رسمی کشور پیشنهاد می شود تا در خصوص افزایش آگاهی سهامداران و تحلیل گران در راستای افزایش مربوط بودن اطلاعات سود حسابداری با مزایای استفاده از شناخت توانایی مدیران، با بورس اوراق بهادار همکاری های لازم را داشته باشند تا بتوانند بستر مناسبی در جهت آگاه سازی و شفاف سازی مسائل مربوط به اطلاعات حسابداری برای سهامداران فراهم سازند برای این کار سازمان بورس از طریق ارائه برنامه های آموزشی بیشتر، توانایی سرمایه گذاران و سایر افراد ذینفع بیرونی را در استفاده از اطلاعات مالی افشاشده به ویژه در ارتباط با رقابت در بازار محصول را می تواند افزایش دهد و به مدیران و مالکان شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می گردد که؛ در جهت جلب اعتماد عمومی، افزایش کیفیت گزارشگری مالی و جذب سرمایه گذار، اقدام به افشای جامع و کامل سطوح مختلف رقابت در بازار محصول و فعالیت های تبلیغاتی در یادداشت های توضیحی کنند که این امر عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و عوامل بیرونی را کاسته و موجب افزایش اعتبار شرکت و جذابیت شرکت برای سرمایه گذاران می گردد که به مرور زمان سودآوری و رشد شرکت را به همراه دارد.

به منظور استفاده هرچه بیشتر از نتایج پژوهش و نیز کمک به سایر محققین، می توان به موضوع های زیر توجه بیشتری کرد:

- ۱- بررسی تأثیر افشای گزارشگری پایداری شرکت بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری
- ۲- بررسی تأثیر رقابتی بودن بازار محصول بر رابطه بین ارتباطات سیاسی و محتوای اطلاعاتی سود
- ۳- تأثیر توانایی مدیران بر استراتژی متنوع سازی شرکتی در شرایط تورمی
- ۴- بررسی اثر هموارسازی سود بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری با تأکید بر مالکیت خانوادگی
- ۵- بررسی نقش تعدیلی رقابت در بازار محصول بر ارتباط بین کوتاه بینی مدیران و مربوط بودن ارزش اطلاعات سود

- [1] Amjad, Iqbal. Zhang, X., Tauni, M.Z. & Jebran, K. (2020). Principal–principal agency conflicts, product market competition and corporate payout policy in China, *Journal of Asia Business Studies*, Vol. 14 No. 3, pp. 265-279.
- [2] Bahar, M., & Seyed Ali, M. (2015). Impact of Earnings Sustainability and Economic Conditions on Value Relevance of Accounting Information. *Journal of Empirical Research in Accounting*, 6(2), 89-112. (In Persian)
- [3] Cheung, K.T.S., Naidu, D., Navissi, F. & Ranjeeni, K., (2017). Valuing talent: Do CEOs' ability and discretion unambiguously increase firm performance. *Journal of Corporate Finance*, 42, pp. 15-35.
- [4] Demerjian, P., Lev, B. & MacVay, S. (2012). Quantifying managerial ability: A new measure and validity test. *Management Science*, 58(7), 1229-1248.
- [5] Francis, B., Hasan, I., Siraj, I., & Wu, Q. (2020). Managerial Ability and Value Relevance of Earnings (January 14, 2020). *China Accounting and Finance Review*, Forthcoming, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3519263>
- [6] Kaveh, M., hirad, N., & Mohammad reza, g. (2020) .Managerial Ability and Financial Reporting Timeliness. *Journal of Accounting Advances*, 1(12), 323-351. (In Persian)
- [7] Larkin, Y., Grullon, G., & Michaely, R. (2019). *Dividend Policy and Product Market Competition (March 7, 2019)*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=972221>
- [8] Musa, B., & Biston, S. (2014). The Relationship between Profit Management Ability and Stability of Profit with Emphasis on Accrual Components and Cash Flows in Companies Listed on Tehran Stock Exchange. *Journal of Audit Science*, 58(14), 153-170. (In Persian)
- [9] Mahdi, K., Hasan, Z., & Abbas, A. (2019). Impacts of Management Ability on of Financial Statement Comparability, *Journal of Accounting Knowledge*, 2(10), 21-42. (In Persian)
- [10] Mohammad hosein, G., & amir, s. (2019). The Non-linear Impacts of Product Market Competition and Profitability on the Debts Ratio, by Consideration the whole Business Environment of Iran in order to Measurement competition. *Journal of Empirical Research in Accounting*, 2(9), 195-218. (In Persian)
- [11] Nielsen, R., & Rahman, T., & Akhtaruzzaman, K., & Isaac, A. (2019). Impact of management practices and managerial ability on the financial performance of aquaculture farms in Bangladesh. *Aquaculture Economics & Management*, vol. 24, Issue 5, pp. 79-101.
- [12] Pari, C., Gholamreza, M., & Amir, K. (2018). Review the effect of Management Ability on the Financial Distress, with an emphasis on Financial Flexibility in Tehran Stock Exchange listed companies, *Journal of Financial Accounting Knowledge*, 1(5), 153-180. (In Persian)
- [13] Peress, J. (2010). Product market competition, insider trading and stock market efficiency, *Journal of Finance*, 65(2), 1-43.
- [14] Saeid, J., & Yaser R. (2019). Investigating the Impact of Managerial Ability on Corporate Transparency, Emphasizing the Moderation of Weaknesses in Internal Controls in Companies Listed in Tehran Stock Exchange. *Journal of Financial Accounting Research*, 1(11), 55-80. (In Persian)
- [15] Shokrollah, k. Golamali, m., golamreza, r., & davood, H. (2013). The Impact of Product Market Competition on Earnings Management of the Companies Listed in Tehran Stock Exchange, *Journal of Asset Management and Financing*, 3(1), 119-134. (In Persian)
- [16] Shahnaz, m., & sepideh, Sadat n. (2016). The impact of financial reporting Transparency on value relevance of accounting information: evidence of Tehran Security Exchange. *Journal of Empirical Research in Accounting*, 1(6), 127-154. (In Persian)
- [17] Sasan, M., Ali, F., & Mohammad, M. (2012). Relationship between Institutional Ownership, Concentrated Institutional Ownership and Value-Relevance of Accounting Information. *Journal of Accounting Knowledge*, 11(3), 31-55. (In Persian)
- [18] Tong, sh., Pornsit, J., & Veeranuch, L. (2015). The effect of managerial ability on dividend policy: how do talented managers view dividend payouts?, *Applied Economics Letters*, 23(12), 857-862.
- [19] Zhang, D., Cao, H., Dickinson, David, G., & Kutan, Ali, M. (2016). Free cash flows and overinvestment: Further evidence from Chinese energy firms, *Energy Economics*, Elsevier, 58(C), 116-124.